

HANDLEIDING voor het handmatig grootbrengen van jonge tamme ratten

Een uitgave van

Opvang Dierenbescherming
Afdeling Utrecht Amersfoort e.o.
Postbus 9420
3506 GK Utrecht
www.dierenbescherming-utrecht.nl

Stichting Ratjetoe
Tamme rattenopvang
www.ratjetoe.info

The Rat Sewer
Ratten opvang- en
behandelcentrum
www.rattenopvang.org

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Wanneer moet men gaan flessen?	4
Leeftijdsbepaling	4
Huisvesting en warmte	5
Geslachtsbepaling	6
Wegen	6
Voeding	6
Voedingsschema	7

Inleiding

In Nederland houden zich veel particulieren en opvangcentra bezig met het opvangen van tamme ratten. Regelmatig worden er ook heel erg jonge tamme ratjes opgevangen. Deze worden geflest met koffiemelk, slagroom, kittenmelk en zelfs hele ingewikkelde formules met ei, olie, pap etc. Iedereen doet het anders en de resultaten zijn erg mager te noemen. Veel van deze ratjes sterven vroegtijdig. De meeste oorzaken zijn diarree, obstipatie of gasophoping.

Ook ik heb veel van deze middelen geprobeert maar zonder het gewenste resultaat. Er blijkt dus vraag naar een goed werkende voeding met bijpassend voedingsschema. Na enkele jaren ervaring met goede resultaten is deze handleiding ontstaan. Hierdoor hoeft niet iedereen het wiel opnieuw uit te vinden. Hopelijk hebben veel ratjes baat bij deze bevindingen.

Kim Bendsdorp

Copyright:

Dierenbescherming Utrecht Amersfoort e.o., The RatSewer en Stichting Ratjetoe.

Copyright foto's en afbeeldingen:

Dierenbescherming Utrecht Amersfoort e.o. (Kim Bendsdorp)

The Rat Sewer (Francina Heida-Pijl)

Stichting Ratjetoe (Kim Bendsdorp, Ineke Arts)

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Wanneer moet men gaan flessen?

Flessen is een tijdrovend karwei. Je hele dagindeling zal er door bepaald. Je bent er minimaal 10 uur per dag mee zoet. Is dat niet mogelijk, dan is het diervriendelijker om de jongen te laten euthanaseren.

Flessen is een laatste optie, eerst dient er gezocht te worden naar een andere moederrat die rond dezelfde periode jongen heeft gehad. Immers echte moedermelk is beter dan kunstmelk. Tamme ratten accepteren vreemde jongen meestal erg goed. Dus als er een surrogaatmoeder te vinden is verdient dat de aanbeveling. Houdt er wel rekening mee dat een rat maximaal 12 jongen met succes kan grootbrengen,. Meer tepels heeft ze niet.

Wanneer dan wel?

- Als er jongen zonder moeder binnengebracht worden die jonger zijn dan 30 dagen.
- Als de moeder overlijdt en er geen andere moeder met een nest van dezelfde leeftijd beschikbaar is.
- Als de moederrat geen melk geeft.

Hoe herken je dat er ingegrepen moet worden?

- Als de jongen rimpelig worden, dan zijn de jongen aan het uitdrogen.
- Als de moeder geen rust heeft en de jongen keer op keer aan het verslepen is.
- Als de jongen onrustig zijn en vaak buiten het nest kruipen.

Leeftijdsbepaling

Met behulp van onderstaand schema is te bepalen hoe oud een ratje is. Een nauwkeurige digitale keukenweegschaal is hierbij onmisbaar.

leeftijd	totale lengte	gewicht	uiterlijk
1 – 2 dagen	3 – 5 cm	7 – 9 gr	Haarloos, roze, oogjes dicht en oortjes nauwelijks ontwikkeld.
3 – 5 dagen	6 – 8 cm	9 – 12 gr	Haarloos, de huid krijgt een andere kleur, de eerste snorhaartjes komen door.
6 – 7 dagen	8 – 10 cm	12 – 14 gr	De haren beginnen door te komen, de oortjes komen los van het kopje.
8 – 13 dagen	10 – 14 cm	14 – 25 gr	De jongen worden bewegelijk en gaan kruipen, de snorharen zijn goed ontwikkeld.
14 – 15 dagen	14 – 15 cm	25 – 28 gr	De oogjes gaan kieren, niet zelf open trekken . De oortjes gaan open.
16 – 17 dagen	15 – 16 cm	28 – 30 gr	De oogjes zijn nu bijna helemaal open, ze worden steeds drukker.
18 – 20 dagen	16 – 17 cm	30 – 37 gr	De jongen gaan op onderzoek uit en beginnen aan alles te knabbelen.
21 – 31 dagen	18 – 25 cm	37 – 63 gr	De jongen zijn al behoorlijk snel en springerig.

Ratjes 1 dag oud

Ratjes 4 dagen oud

Ratjes 12 dagen oud

Ratje 16 dagen oud

Huisvesting en warmte

Jonge ratten tot 20 dagen oud kunnen het beste worden gehuisvest in een doorzichtig transportbakje op een paar lagen keukenpapier, hierop is goed te zien of de ratjes keutelen. De bak wordt in het donker gezet op een regelbare warmtemat, de temperatuur moet tussen 24 en 30 graden blijven.

Transportbakjes

Tweestanden warmtematje

Jonge ratten vanaf 21 dagen oud kunnen het beste worden gehuisvest in een kleine kapkooi of Duna (50 x 35 cm) met een laag keukenpapier. De bak wordt voor de helft geplaatst op een regelbare warmtemat, de temperatuur mag nu rond de 17 tot 20 graden zijn. Een klein handdoekje op de warme kant vormt een lekker nest.

Handdoekje als nest

Jonge ratten vanaf 31 dagen kunnen in traliekooien (minimaal 80 x 50 x 80 cm) met fijne tralies zonder warmtemat. Als bodembedekking kunnen papiersnippers of hennepvezel worden gebruikt. Als nestmateriaal zijn doekjes, wc-papier of keukenrol erg geschikt. Klimtakken, buizen, hangmatjes en een huisje bieden de nodige kooiverrijking.

Geslachtsbepaling

Ratten zijn met een leeftijd van 5 weken oud al vruchtbaar. Het is daarom belangrijk om rond die leeftijd de mannetjes van de vrouwtjes te scheiden.

Links; mannelijk

Rechts; vrouwelijk

Wegen

Weeg de jonge ratjes dagelijks voor het geven van een voeding op een vast tijdstip. Gebruik hiervoor een op de gram nauwkeurige digitale keukenweegschaal. De eerste paar dagen zal een ratje niet aankomen of zelfs afvallen. Daarna wordt het gewicht stabiel en zal het spoedig toenemen.

Voeding

Geef de eerste 24 uur geen melkvoeding maar geef elke 2 uur een ¼ ml tot ⅓ ml electrolytenoplossing. Electrolyten zijn als poeder onder verschillende merken verkrijgbaar bij dierenarts en apotheek. Volg de instructies op de verpakking. De oplossing moet bewaard worden in de koelkast en is dan 24 uur houdbaar. Voor het geven van de electrolyten moet de benodigde hoeveelheid eerst op kamertemperatuur gebracht worden. Meestal willen de jonge dieren eerst niets drinken en is het moeilijk om het speentje in de bek te krijgen. Probeer voorzichtig vanaf de zijkant het speentje naar binnen te brengen, dit gaat het makkelijkst als het speentje een beetje vochtig is. Ga wel voorzichtig te werk want het bekje is zeer kwetsbaar en kan makkelijk beschadigen. Begin na 24 uur langzaam de melkvoeding op te bouwen, afhankelijk van de leeftijd.

Jonge ratten moeten geholpen worden met plassen omdat normaal gesproken de moeder dat doet. Het makkelijkste gaat dat met een zachte tissue door met snelle bewegingen daarmee langs de geslachtsdelen te wrijven. Wrijf niet te hard want dan is de kans op schraalheid erg groot. Poepen kunnen jonge ratjes wel zelf. Let er wel op dat het droge keuteltjes zijn en er geen diarree ontstaat.

Ratten zogen hun jongen zeer regelmatig. De samenstelling van de moedermelk moet zo nauwkeurig mogelijk worden nagebootst om een voorspoedige groei te bewerkstelligen. Esbilac, verkrijgbaar bij de dierenarts, lijkt het meest op de natuurlijke moedermelk. In onderstaand schema is de globale samenstelling weergegeven.

Overzicht analyse van moedermelk en melkpoeder bij de wilde ratten (*Rattus* soorten)

	Eiwit	Vet	Lactose
Rattenmelk	37%	40%	17%
Esbilac	33%	40%	15%

Kant en klare Esbilac hoeft niet meer te worden verdund. Meng de Esbilac poeder in de verhouding 1 maat poeder en 1 ½ maat afgekoeld, gekookt water. Zorg dat het poeder volledig is opgelost. Na afkoelen is de melkvoeding maximaal 24 uur houdbaar in de koelkast. Eventueel kan het restant worden ingevroren in ijsblokzakjes (niet in ijsblokbakjes!) en zijn dan nog 6 maanden houdbaar. De te geven hoeveelheid voeding moet au-bain-marie tot lichaamstemperatuur verwarmd worden, bijvoorbeeld in een flessenwarmer. In de magnetron lukt het niet zulke kleine hoeveelheden te verwarmen en zullen verkoken. Hierdoor verliest de melkvoeding waardevolle voedingsstoffen.

Voedingsschema			
Dag 1: 6 – 8x electrolytenoplossing			
Vanaf dag 2: melkvoeding			
Gewicht	Hoeveelheid	Aantal voedingen	Frequentie
7 – 10 gram	0,3 – 0,5 ml	9	2 – 2 ½ uur
11 – 15 gram	0,6 – 0,9 ml	8 - 7	2 – 2 ½ uur
16 – 25 gram	1,0 – 1,3 ml	6 - 5	3 uur
26 – 34 gram	1,4 – 1,7 ml	4 - 3	4 uur
vanaf 35 gram	1,8 – 3,0 ml	2	5 – 6 uur

Let op! Bovenstaand schema is alleen van toepassing op Esbilac.

De eerste paar dagen zal het ratje/de ratjes nog erg moeten wennen aan het flessen en daardoor nog niet altijd de aangegeven hoeveelheid melk willen drinken. Probeer wel, zodra het ratje goed drinkt de aangegeven hoeveelheid te bereiken. Verhoog het slechts per dag met 0,1 ml.

Gebruik voor het flessen altijd een 1 ml spuitje. Grotere spuitjes zijn niet geschikt, ze lopen te snel door. Hierdoor is de kans groot dat het ratje zich verslikt en er melk in de longetjes komt. Dit kan leiden tot longontsteking. Als dit gebeurt gaat het ratje zeer snel rochelen, onderneem dan direct actie en ga naar een dierenarts.

Voor het flessen van ratjes is het gebruik van de Catac ST1 speentjes de beste keus. Deze zijn klein genoeg om in het bekje te passen. Nieuwe speentjes moeten nog worden voorzien van een gaatje door ze door te prikken met een gloeiende naald. Reinig na elke voedingsbeurt de spuit en speen goed met warm water en kook de speentjes 2 x per week uit.

Gebruik nooit flesjes ook al zijn ze speciaal ontwikkeld voor jonge dieren. De ratjes krijgen te veel melk binnen waardoor er grote kans is op verslikken en de hoeveelheid voeding is ook niet af te lezen. Bovendien zijn de bijgeleverde speentjes veel te groot voor een rattenbekje.

Neem jonge dieren goed in de hand en let op dat het achterlijfje er niet bij bungelt. Leg de dieren niet echt op hun rug maar een beetje schuin, ongeveer in een hoek van 45 graden. Breng het speentje voorzichtig vanaf de zijkant het speentje naar binnen. Maak na het voeren het bekje goed schoon met een vochtige tissue. Als er restanten melk aan de vacht blijven zitten vormt dit korsten en veroorzaakt irritatie en soms tijdelijke kaalheid.

Wanneer de jongen ouder dan 14 dagen zijn willen ze soms niet meer beetgepakt worden. Verstrek de melk dan in een ondiepe kleine geglazuurde plantenschotel van 5 of 7 cm in diameter. Leg daarin een stuk bruin brood om verdrinken te voorkomen. Rond deze leeftijd beginnen ze ook al een beetje aan vast voedsel te knabbelen en vormt het brood een extraatje.

Vanaf de leeftijd van 18 dagen beginnen de jonge ratjes te knabbelen aan hardvoer. Naast de dagelijkse melkvoeding moet er dan een schaaltje gemengd rattenvoer beschikbaar zijn.